

Information about the author:
Kolarov Emanuil,
Dr.iur., M.St.Eur.
Assoc.Prof. of Administrative Law
and Administrative Procedures
Faculty of Law
Angel Kanchev University of Ruse,
8, “Studentska” str., Ruse, 7017, Bulgaria

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-369-9-8>

**ДОВІСНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ СТОСОВНО
СУДДІВ В УКРАЇНІ – ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ ЧИ ВАЖІЛЬ ВПЛИВУ
НА ЇХ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ?**

Коломоєць Т. О., Євтушенко Д. С.

ВСТУП

В умовах активного впровадження численних «інструментів анти корупції», із унормуванням легальних засад їх застосування в Україні, важливості набуває детальний аналіз ресурсу кожного із них із ти, щоб максимально ефективно використовувати його в реаліях воєнного та повоєнного часу в Україні, з акцентом на ті додаткові складові, виникнення яких зумовлено зовнішньою збройною агресією проти України, й водночас уникнути зловживань у їх використанні, із усуненням передумов для їх «штучного» впливу на професійну діяльність особи. Це у повній мірі стосується фінансового моніторингу стосовно політично значущих осіб й зокрема суддів як національних політичних діячів, нормативні засади використання якого зазнали суттєвих змін у 2022 році (Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту фінансової системи України від дій держави, що здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства України до окремих стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і вимог Директиви ЄС 2018/843») й доцільність зміни яких зумовлена не тільки потребами реального часу у протидії корупції та злочинності в цілому, а й стратегічними

пріоритетами подальшого розвитку України щодо реформування судової системи, впровадження міжнародних та європейських правових стандартів антикорупції, посилення співпраці із європейськими та міжнародними партнерами у забезпеченні глобального правопорядку. Практика втілення законопроектних ініціатив (законопроект № 9269д) не тільки актуалізувала питання ефективності «інструментів антикорупції», а й активізувала співпрацю зацікавленої спільноти щодо пошуку оптимальних шляхів ефективного правозастосування, в т.ч. із запозиченням позитивного європейського та світового досвіду, щодо впровадження стандартів антикорупції, в т.ч. й щодо професійної діяльності «суддівського корпусу» як національних політичних діячів.

Мета роботи полягає в аналізі проблематики довічного фінансового моніторингу стосовно суддів як національних політичних діячів, із акцентом уваги на нормативно закріплені засади його застосування як інструменту анти корупції та усунення передумов для використання як «штучного» засобу впливу на їх професійну діяльність. Об'єктом роботи є суспільні відносини, безпосередньо пов'язані із використанням ресурсу довічного фінансового моніторингу як інструменту антикорупції за законодавством України. Предметом є довічний фінансовий моніторинг стосовно суддів в Україні як різновид «антикорупційного інструментарію». При написанні роботи використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання (діалектичний аналіз, експертних оцінок, порівняльно-правовий, спеціально юридичний, логічний, класифікаційного поділу, прогнозування тощо), що дозволило не тільки комплексно дослідити проблематику довічного фінансового моніторингу стосовно суддів як національних політичних діячів, а й виявити дискусійні питання формування його законодавчого підґрунтя, сформулювати висновки стосовно його антикорупційного цільового спрямування та унеможливлення використання його як засобу «зовнішнього» впливу як на особу судді, так і на його професійну діяльність.

1. Судді як політично значущі особи

У всьому розмаїтті антикорупційного інструментарію моніторинг посідає своє чільне місце й унормуванню засад його використання законодавець приділив достатньо увагу як «базовому» антикорупційному законодавчому акті (Закон України «Про запобігання корупції»), так і «базовому» законодавчому акті у

протидії відмиванню «брудних грошей» (Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення») та інших численних актах. При цьому, легалізуючи засади його застосування, пропонується й видове його розмаїття. Так, якщо у першому випадку мова йде про моніторинг способу життя державного службовця та членів його сім'ї (ст. 54-1 Закону України «Про запобігання корупції»), тоді як у другому – про фінансовий моніторинг політично значущих осіб, членів їх сімей та осіб, пов'язаних із ними, тощо. Отже, не зважаючи на те, що у зазначених двох актах вживається слово «моніторинг» для позначення інструментів протидії протиправним діянням, насправді ж мова йде про унормування засад самостійних його різновидів, і саме завдяки унормуванню ознак кожного із них, які у сукупності й формують унікальність ресурсу кожного із них, мову можна вести про кожен різновид моніторингу як самостійний унікальний засіб антикорупції у всьому багатоманітні останніх, сама назва яких вже формує явлення розуміння про їх безпосереднє цільове призначення та сферу застосування. Фінансовий моніторинг згідно із положеннями чинного законодавства України застосовується стосовно «політично значущих осіб», якими є «...фізичні особи, які є національними, іноземними публічними діячами та діячами, які виконують публічні функції в міжнародних організаціях» (п. 47 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»). Окрім запропонованої дефініції, із вказівкою на три групи осіб («фіксована модель визначення»), законодавець водночас для забезпечення уніфікації правозастосування пропонує й визначення кожної із запропонованих груп таких діячів (знову ж таки використовуючи «міксовану модель визначення», завдяки фіксації основної ознаки правового статусу таких осіб – «виконання публічних функцій» й перерахування посад, зайняття яких особою фактично «прив'язує» її до відповідного статусу, наділяючи повноваженнями щодо виконання зазначених функцій). Аналіз запропонованих визначень, дозволяє виділити серед таких осіб і суддів. Так, п. 28 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» фіксує

визначення «іноземних публічних діячів», серед яких «...члени верховного суду, конституційного суду або інших судових органів, рішення яких не підлягають оскарженню, крім оскарження у зв'язку з винятковими обставинами» [1]. У п. 20 цієї ж статті цього ж Закону наводиться визначення «діячів, які виконують публічні функції в міжнародних організаціях», серед яких знову ж таки «...судді та керівні посадові особи міжнародних судів», а у п. 37 серед «національних публічних діячів» виокремлюються « ... голови та судді Конституційного Суду України, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів, ... голови та судді апеляційних судів» [1]. Отже, абсолютно визначеною є позиція законодавця стосовно того, що в аспекті фінансового моніторингу як інструменту запобігання та протидії легалізації (відмиванню) «брудних грошей» судді є тими особами, по відношенню до яких такий інструмент може застосовуватися. А чи узгоджується ця позиція із розумінням того, яка особа взагалі є «політично значущою» і чи можна суддю вважати «політично значущою»?

Політично значущою особою (від англ. «Politically Exposed Perso») традиційно вважають «особу, яка обіймає важливу у державі посаду» [2], «особу, яка обіймає високу посаду у державі, ... посаду із високим впливом на суспільство» [2], «особу, публічний вплив якої зберігається навіть після звільнення з такої посади», «особу, що обіймає високу посаду із серйозними повноваженнями, які зумовлюють підвищений ризик для суспільства» [3]. Як бачимо, надмірним є «насичення» зазначених положень оціночними поняттями, серед яких: «серйозні повноваження», «висока посада», «важлива посада», «посада з високим впливом» тощо. Хоча цілком зрозумілим є те, що правовий статус такої особи «пов'язаний» із посадою, зайняття якої передбачає значний обсяг публічно-владних повноважень стосовно прийняття важливих для суспільства в цілому рішень (наприклад, стосовно розподілу бюджетних коштів, визначення стратегічних напрямків розвитку держави, розподілу та реалізації публічної влади тощо). З огляду на зазначене, та з урахуванням функціонального призначення судової влади в цілому, цілком логічно вести мову про те, що діяльність останньої можна вважати такою, результати якої мають значення для суспільства (навіть з огляду на різні підходи щодо розуміння «суспільства»). Однак, чи можна вважати, наприклад, рішення за підсумками вирішення публічно-правового спору стосовно поновлення на посаді державної служби особи в окружному адміністративному суді таким,

що «має політичний вплив», «істотний вплив на суспільство», а суддю, який розглянув такий спір і прийняв відповідне рішення, – «національним політичним діячем»? Або ж суддю районного суду, який прийняв рішення за підсумками розгляду позову про поділ спільного майна екс-подружжя? Напевне, ні, з огляду «на вплив цього рішення на суспільство», «політичний вплив такого рішення», а коректніше буде вести мову про відсутність такого «впливу».

Інша справа, коли мова йде про діяльність Конституційного Суду України як «...органу конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України, вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції України» (ст. 1 Закону України «Про Конституційний Суд України») [4], його суддів та їх «вплив на суспільство», «політичний вплив» як їх діяльності, так і результатів такої. Так, наприклад, згідно з рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу третього частини другої статті 22 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 7 лютого 2023 року № 1-р/2023 (справа № 1-5/2020(118/20) були визнані такими, що «не відповідають Конституції України (є неконституційним), абзац третій частини другої статті 22 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX, згідно з яким «педагогічні працівники державних і комунальних закладів загальної середньої освіти, які досягли пенсійного віку та яким виплачується пенсія за віком, працюють на основі трудових договорів, що укладаються строком від одного до трьох років», унаслідок чого унеможливлено укладення безстрокових трудових договорів із цією категорією педагогічних працівників» [5]. Абзац третій частини другої статті 22 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX, було визнано неконституційним, а отже ці положення були визнані такими, втратили чинність із дня ухвалення відповідного Конституційним Судом України, що фактично означає модифікацію правових засад регулювання відповідних суспільних відносин у державі в цілому.

Аналогічним є підхід й стосовно з'ясування «політичної значущості» діяльності Верховного Суду як «... найвищого суду у

системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом» [6], суддів Верховного Суду та результатів їх професійної діяльності. Так, наприклад, згідно з постановою Верховного Суду у справі № 816/687/16, ухваленою судовою палатою під час воєнного стану (13 квітня 2022 року), було визначено підстави, «коли відступу від принципу стабільності в оподаткуванні при прийнятті змін до законодавства є правомірними», а саме «відступ від принципу стабільності в оподаткуванні при прийнятті змін до законодавства є правомірним, якщо дотримано балансу з принципами загальності оподаткування, фіскальної достатності та соціальної справедливості з огляду на збалансування бюджету і забезпечення видатків на оборону, соціальний захист населення в складних економічних умовах фактичної військової агресії.» [7]. Цілком «політично впливовими», «суспільно значимими» у розумінні їх впливу на засади регулювання суспільних відносин у країні в цілому, формування практики правозастосування стосовно цілих категорій справ можна вважати й результати діяльності суддів вищих спеціалізованих судів та апеляційних судів. Саме тому «суддівський елемент» у законодавчо закріпленій дефініції «національний політичний діяч» цілком обґрунтовано «обмежений» лише суддями Конституційного Суду України, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів, апеляційних судів.

Отже, з урахуванням того, що судді вищезазначених судів займають посади, які передбачають прийняття рішень, значення яких для суспільства в цілому, для держави, для визначення напрямків державної політики та їх реалізації цілком можна вважати такими, що є «важливими», «впливовими» (і навіть після того, як особа вже припиняє свою професійну діяльність на посаді судді), цілком логічним є визнання їх «національними політичними діячами», стосовно яких передбачено застосування фінансового моніторингу як інструменту запобігання та протидію легалізації (відмиванню) «брудних грошей».

2. Довічний фінансовий моніторинг й професійна діяльність суддів: якою є нормативна модель їх взаємозв'язку?

Головне питання, яке виникає стосовно фінансового моніторингу по відношенню до суддів, – чи можливим є використання його як важелю впливу на професійну діяльність суддів? Аналіз положень «базового» законодавчого акту, який закріплює засади запобігання та

протидію легалізації (відмиванню) «брудних грошей», засади застосування фінансового моніторингу, в т.ч. й щодо суддів як національних політичних діячів», дозволяє стверджувати, що його призначення не полягає у тотальному втручанні взагалі ні у приватне життя суддів, ні у професійну діяльність суддів. Вже сама його назва окреслює сферу відносин, щодо яких можливим є його застосування (п. 16 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»). Більше того, не всі фінансові операції за участю суддів «охоплюються» фінансовим моніторингом, а лише ті, ознаки яких чітко визначені. Так, наприклад, такими є «порогові фінансові операції» – «операції, сума яких ... дорівнює чи перевищує 400 тисяч гривень ... або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів 400 тисяч гривень на момент проведення фінансової операції» (ст. 20 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення») або ж, наприклад, «підозрілі фінансові операції (діяльність)», щодо яких «... у суб'єкта первинного фінансового моніторингу є підозра або достатні підстави для підозри, що вони є результатом злочинної діяльності або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення» (ст. 21 цього ж Закону). Це визначає «межу дозволеної уваги з боку держави» до судді у його відносинах із використанням фінансових ресурсів. Основна увага має зосереджуватися на «прозорості легальних джерел» формування статків суддів й відсутності передумов для «сумнівів» щодо їх легальності й «прив'язки» до можливих «корозій» у їх професійній діяльності.

Визначаючи межі сфери фінансового моніторингу стосовно суддів як «національних політичних діячів», алгоритми дій суб'єктів відповідного моніторингу, в т.ч. й засади відповідальності за неналежне застосування ризик-орієнтованого підходу (за зловживання саме «жорсткою» моделлю фінансового моніторингу) по відношенню до суддів, законодавець фактично усуває передумови для «надмірного» втручання взагалі у фінансові відносини за участю суддів взагалі, а впровадження можливих «запобіжників від можливих зловживань» додатково актуалізує індивідуальний підхід

у застосування відповідного моніторингу щодо кожного судді, із можливістю його оскарження й застосування заходів примусу стосовно самих суб'єктів моніторингу.

Питання «довічності» такого інструменту запобігання легалізації «брудних грошей» пов'язане не стільки із діяльністю особи на посаді судді, що – є цілком логічний й загально визнаним у світовій практиці, скільки вже із пост-суддівською діяльністю особи (діяльністю після звільнення особи з відповідної посади). Додаткової актуальності надає цьому питанню практика вітчизняної нормотворчості, пов'язана із перманентною зміною відповідної ознаки фінансового моніторингу в Україні. Мова йде про «коливання» між двома нормативними моделями цього моніторингу – «довічною» (чинною до 2022 року й відновленою у жовтні 2023 року) й «лімітованою у часі» – «трирічною» (чинною у період 2022–2023 років). Саме ця ознака моніторингу («довічність», «пожиттєвість», яка відновлена у зв'язку із прийняттям в цілому законопроекту № 9269д «Про внесення змін до Закону України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення щодо політично значущих осіб») характеризує спроможність його застосування по відношенню до особи не тільки під час перебування її посаді із «значним політичним впливом», «важливий посаді», «високій посаді», в й після звільнення з такої. Іншими словами, мова йде про впровадження одного із міжнародних принципів дії інструментів антикорупції, протидії легалізації «брудних грошей», стандарту Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (FATF) – «PEP – назавжди», «Once a PEP – could always remain a PEP», «Політично значуща особа – назавжди політично значуща особа», «Колишні PEP не буває» тощо. З огляду на те, що зазначена ознака фінансового моніторингу закріплена у 12 Рекомендації FATF – «Політичні діячі за собою закріплюють довічний статус політичного діяча», є загальним стандартом у використанні цього інструментарію з акцентом уваги на зобов'язання України перед ЄС, МВФ щодо впровадження відповідних стандартів застосування інструментів антикорупції (впровадження норми 4 Директиви (ЄС) 2015/849 «Про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму» та Регламенту (ЄС) 2015/847 «Про інформацію, що супроводжує грошові перекази», зобов'язання

виконувати які Україна взяла на себе, підписавши Угоду про асоціацію з ЄС), цілком логічним є поширення довічної моделі фінансового моніторингу на всіх політично значущих осіб, в т.ч. й національних політичних діячів, якими є й судді, тим більше, що така практика вже позитивно себе зарекомендувала у більшості країн світу (наприклад, в Австрії, Бельгії, Великій Британії, Греції, Данії, Єгипті, Ефіопії, Ісландії, Іспанії, Ірландії, Литві, Мексиці, Норвегії, Панамі, Сербії, Словенії, Ямайці тощо). Важливим є розуміння того, що «значний політичний вплив особи» залишається й після звільнення її з посади як у свідомості такої особи, так і суспільства в цілому. Й усвідомлення того, що й після залишення «важливої посади», «впливової посади» джерела статків такої особи мають бути «... зрозумілими, легальними і прозорими» й не передбачати будь-якого, в т.ч. й «із паузою у часі», зв'язку із «корозіями» попередньої професійної діяльності особи на відповідній посаді. З огляду на зазначене, впровадження «презумпції винуватості» щодо можливого зв'язку результатів фінансового стану особи із «можливими корозіями» у діяльності особи на політично значущій посаді раніше є цілком дієвим «запобіжником» для професійної, в т.ч. й на посаді судді, діяльності, як під час самого перебування особи на посаді судді, так й із акцентом на пост-суддівський період життя особи. Особливий правовий статус особи під час перебування на посаді судді, специфіка самої професійної діяльності й значимість її результатів для суспільства в цілому безпосередньо пов'язані із безстроковістю застосування можливих «інструментів антикорупції», «інструментів запобігання та протидії легалізації «брудних грошей» задля усунення передумов для «перспективних у часі» «корозійних дій» особи, із використанням «політично значимої посади» й бажанням «максимально» використати її ресурс для вчинення протиправних діянь. Саме тому, відновлення довічного фінансового моніторингу (навіть не зважаючи на наявні пропозиції стосовно обґрунтування доцільності збереження «лімітованої» у часі, хоча й із збільшенням відповідного терміну – «до 5 років» [8], «від 5 до 10 років» [2]), в т.ч. й по відношенню до суддів як національних політичних діячів, є не тільки «кроком» на шляху до імплементації міжнародних правових стандартів протидії легалізації «брудних грошей», протидії «корозії публічної влади», а й підтвердженням стійкості стратегічного вектору євроінтеграційної політики держави в цілому.

ВИСНОВОК

Відновлення довічного фінансового моніторингу як інструменту антикорупції, запобігання та протидії легалізації «брудних грошей», а відповідно й «корозії» публічної влади в цілому, в т.ч. й судової, стосовно політично значущих осіб, в т.ч. й національних політичних діячів, серед яких і судді, є свідомим кроком на шляху впровадження міжнародних та європейських стандартів протидії зазначеним протиправним явищам, що дозволяє не тільки підвищити «якість» вітчизняного нормативного підґрунтя зазначеної діяльності (в т.ч. й із акцентом на «очікувані у перспективі, із паузою у часі» можливі протиправні діяння особи), а й водночас впровадити ефективні «запобіжники» для усунення «штучного зовнішнього» впливу на суддю, на його професійну діяльність під час перебування на посаді судді, а також на «пост-суддівський» період його життя.

SUMMARY

Lifelong financial monitoring is seen as a type of “anti-corruption” tool, as a means of preventing and counteracting the legalisation of “dirty money” under Ukrainian law. It is argued that financial monitoring may also be applied to judges as national political figures, since their activities and the results of such activities have a significant “impact” on public relations in the State and are “politically influential”. At the same time, it is noted that the circle of judges in respect of whom financial monitoring is possible is “limited”. These are judges of the Constitutional Court of Ukraine, the Supreme Court, higher specialised courts and courts of appeal, which is quite logical given the specifics of their legal status and the subject matter of their professional activities. The restoration of the lifetime feature of financial monitoring, including in relation to judges, is seen as a step towards the implementation of international and European standards of “anti-corruption” and counteraction to the legalisation of “dirty money” in domestic legislation, strengthening of multi-vector cooperation with international partners, and improvement of the “quality” of domestic legislation and law enforcement. The author concludes that the updated regulatory model of lifelong financial monitoring of judges contains sufficient “fuses” to eliminate “artificial external” influence on the judge’s personality, professional activities, and post-judicial life.

Key words: judge, financial monitoring, lifetime, corruption, money laundering (legalisation), “dirty money”, anti-corruption legislation, professional activity, politically exposed person, national politician.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06 грудня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

2. Ржеутська Л. Пожиттєвий фінмоніторинг РЕР – більше шкоди, ніж користі? URL: <https://www.dw.com/uk/pozittevij-finmonitoring-politichno-znacushih-osib-bilse-skodi-niz-koristi/a-66900853>

3. Калинюк Д. Пожиттєві РЕРи: антикорупційна необхідність, чи удар по держслужбі? URL: <https://ces.org.ua/peps-podcast/>

4. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>

5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу третього частини другої статті 22 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 7 лютого 2023 року № 1-п/2023, Справа № 1-5/2020(118/20). URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/1-r2023_0.pdf

6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

7. Коли відступ від принципу стабільності в оподаткуванні при прийнятті змін до законодавства є правомірним: рішення ВС. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/211433_koli-vdstup-vd-printsipu-stablnost-v-opodatkuwann-pri-priynyatt-zmn-do-zakonodavstva--pravomrnim-rshennyu-vs

8. Гончар І. Канути в довічність. *Юридична практика. 2021. 06 квітня. № 13–14 (1214–1215). С. 1,6.* URL: <https://pravo.ua/articles/kanuty-v-dovichnist/>

Information about the authors:

Kolomoiets Tetiana Oleksandrivna,

Doctor of Law, Professor,

Corresponding Member of NALS of Ukraine,

Honored Lawyer of Ukraine,

Dean of the Faculty of Law, Zaporizhzhia National University,

66, Zhukovskoho, Zaporizhzhia, 69600, Ukraine

ORCID: 0000-0003-1101-8073

Yevtushenko Daria Serhiivna,
PhD in Law,
Assistant Professor at the Department of Constitutional
and Administrative Law,
Zaporizhzhia National University,
66, Zhukovskoho, Zaporizhzhia, 69600, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5334-8498

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-369-9-9>

ORGANIZATIONAL-LEGAL INSTITUTES OF ANTI-CORRUPTION: CONTENT UPDATE

Kolpakov V.

RESEARCH

An important reason for reforming the anti-corruption system is the following indicators: a) perception of the prevalence of corruption; b) effectiveness of anti-corruption activities; c) corruption experience of society. The results of the study of these parameters were published in the report of the National Agency for the Prevention of Corruption “Corruption in Ukraine 2022: understanding, perception, prevalence”.

According to the report, corruption ranks 3rd among the main problems of society. High living costs and military activities ranked first and second in 2021–2022. 64,2% of the population consider corruption a very serious problem. This indicator statistically decreased after 2 years of stability (in comparison with 2021, the decrease was 4,4 p.p.).

Speaking about the corruption prevalence perception indicator in general, then 81,1% of the population and 69,2% of entrepreneurs believe that corruption is somewhat or very common in Ukraine.

As for corruption level dynamics, in 2022, more than twice as many representatives of the population reported its decrease in comparison with the previous year – 15,5% (in 2021 – 5,5%). At the same time, 29,2% of the population believe that the level of corruption in Ukraine has increased over the last 12 months (this share is significantly smaller than 10 in 2021 when it was 41,8%, though it’s still larger than the share of those considering that the level of corruption has decreased). As for entrepreneurs, the share of the respondents who believe that the level of